

HAZAFISÁG – NEMZETKÖZISÉG

Szemelvénygyűjtemény

KIADJA AZ MSZMP BUDAPESTI BIZOTTSÁGA
PROPAGANDA ÉS MŰVELŐDÉSI OSZTÁLY

1977/78.

Nem tudunk hatékonyan fellépni a nacionalizmus ellen, ha nem bíráljuk ugyanakkor a kozmopolitizmust is; nem tudunk eredményesen harcolni a nemzeti közömbösség ellen, ha ugyanakkor bárminő engedményt teszünk a nacionalizmusnak. . . .

(Kortárs, 1974/1. sz. 127—128., 131—132. old.)

13. *Klaniczay Tibor: Gondolatok a nemzeti hagyományról*
(részletek):

A kulturális hagyomány felhasználásának módját, a hozzá való viszonyt osztályszempontok határozzák meg. A hatalom megragadására törő osztály mindig a merészen újat hangsúlyozza, támadja a korábbi társadalmi rend hagyományrendszerét, és a múltból csak az osztály céljaival szorosan egybevágo, forradalmi elemeket emeli ki. Később hagyomány-bázisának kiszélesítésére törekszik, igyekezve minden olyan múltbeli kulturális értéket mozgósítani, mely céljai szolgálatába állítható, melyet tehát „haladó”-nak tekinthet. Mikor pedig végleg konszolidálódott hatalma és az új társadalmi rend megvert ellenségei már alig profitálhatnak a hagyományból, az új osztály a hagyomány egésze letéteményesének és örökösének tekinti magát.

Az egyetemes emberi történelmi-kulturális hagyomány egy meghatározott részét, külön, belső kohézióval és törvényszerűségekkel rendelkező szegmentumát nevezzük nemzeti hagyománynak. . . .

Minthogy az emberiség jelenleg nemzeti társadalmak rendszerében él, minden egyes nemzeti társadalomnak az emberiség általános, közös hagyományai mellett fokozottan profitálnia kell saját nemzeti hagyományaiból. Rá van erre utalva a burzsoá nemzet is, a szocialista nemzet is. Hagyományfelfogásuk és értelmezésük azonban korántsem egyező. Más a polgári társadalom nemzeti hagyományrendszere és más a szocialista társadalomé. . . .

A szocialista nemzet hagyomány-felfogásában az osztályszempont érvényesülése, a fejlődés mostani fázisában és minden valószínűség szerint az elkövetkező hosszú időben, nem értékek kirekesztése útján, hanem az értékek helyes értelmezése és rangsorolása útján jelentkezik. Nincs olyan érték a nemzet hagyományában, melyről a szocialista nemzet lemondhatna, melyet pusztulni hagyhatna. Hiszen a burzsoá hagyomány-kezeléstől a szocialista hagyományértelmezést már az is meg kell hogy különböztesse, hogy ez utóbbi teljesebben és nagyobb felelősséggel törődik a múlt értékeivel, mint-hogy a dolgozó nép tekinthető minden általános emberi és nemzeti érték jogos örökösének. A burzsoázia, szűkebb osztályérdekei foly-

tán, a nemzeti hagyomány egész értékkészletét nem is ismerhette fel. Elsősorban azt kultiválta, népszerűsítette, ami a hagyományban a többi nemzettől eltérő, sőt azokkal szembeállítható. Miként a polgári nemzet megoldhatatlan konfliktusok hálózatában él más nemzetekkel, a nemzeti hagyomány ezért az ő számára az elkülönülésnek, jobb esetben az önvédelemnek, rosszabb esetben a más népekkel szembeni agresszív törekvéseknek az erősítője. A nemzetköziség elvét valló szocialista nemzetben viszont a nemzeti hagyomány humánus értékeire tevődik a hangsúly, s előtérbe kerül a nemzeti hagyomány azon elemeinek az értékelése, amelyek nem eltávolítanak, hanem közelítenek más nemzetekhez.

(Kortárs, 1974/5. sz. 761—762. old.)

16. *Benczédi László: Történettudomány és szocialista hazafiság (részlet):*

Hogy történettudományunkat, kutatási tárgyánál, érdeklődésénél fogva különös felelősség terheli hazafiság és nemzetköziség közelítéséért, a nemzeti önismeret helyes alakulásáért, nem szükséges bővebben részletezni. Viszont nem érdektelen áttekinteni történettudományunk néhány olyan erőfeszítését, amely hazafias-nemzeti tudatunkat — főként az elmúlt másfél évtizedben — az internacionalizmus irányába mutató, új, szocialista vonásokkal gyarapította.

Első helyen azt a nagy jelentőségű szemléleti átalakulást, átrendeződést kell kiemelnünk, amely történetírásunkban az elmúlt időszakban a mindenkori társadalmi-szociális kérdések rangsorolásában, ezen belül főként az osztály, az osztályérdek és az osztályharc történeti jelentőségének a tudatosodásában végbement. A hazafias-nemzeti eszmekör vonatkozásában ezek a felismerések azzal a nagy és maradandó tanulsággal jártak, hogy a történelem nem ismer az osztályok, illetve a társadalom felett lebegő, a társadalmi küzdelmekben semleges, közömbös hazafiságot, hanem csakis olyan hazafiságot, amelynek minden esetben kimutatható — és a történeti elemzés módszerével feltárható — osztálytartalma, meghatározott szociális gyökérzete van.

Második helyen arra utalnánk, hogy főként az elmúlt másfél évtizedben, a hosszú távú történelmi (gazdasági, társadalmi és ideológiai) folyamatok feltárására irányuló kutatások nagyméretű fellendülése következett be, polgárjogot szereztek az ennek megfelelő, korszerű kutatási módszerek — s mindez együtt számos újszerű történeti összefüggés és átfogó törvényszerűség felismerésével gazdagította nemzeti önismeretünket. A hazafiság szempontjából